

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Eppu Kitula

Mustan huumorin komediaelokuvien koostumus

Mitä elementtejä on tämän päivän mustan huumorin
komediaelokuvissa?

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi (AMK)

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

9.4.2021

Tekijä(t) Otsikko	Eppu Kitula Mustan huumorin komediaelokuvien koostumus : Mitä elementtejä on tämän päivän mustan huumorin komediaelokuvissa?
Sivumäärä Aika	32 sivua 9.4.2021
Tutkinto	Medianomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Elokuva ja televisio
Suuntautumisvaihtoehto	Mediatuotanto
Ohjaaja(t)	lehtori Antti Pönni
<p>Opinnäytetyössä tutkitaan nykypäivän mustan huumorin komediaelokuvien koostumusta: mikä naurattaa tässä ajassa. Siinä analysoidaan kolmea kotimaista ja kolmea amerikkalaista elokuvaa. Elokuvista kaikki ovat viime vuosina ilmestyneitä. Niistä neljä edustaa mustaa huumoria, ja kaksi ovat muuten vain suosittuja komediaelokuvia ja toimivat vertailukohtana mustalle komedialle.</p> <p>Opinnäytetyössä halutaan saada selville, mikä naurattaa nyt, mistä mustan huumorin komediaelokuvat koostuvat sekä mitä mahdollisia eroja kotimaisilla ja amerikkalaisilla komediaelokuvilla on. Haluttiin myös selvittää, mitä eroja mustan huumorin komediaelokuvilla on verrattuna ei mustaa huumoria edustaviin komediaelokuviin.</p> <p>Opinnäytetyössä analysoidut mustat komediat ovat kotimaisista elokuvista Armomurhaaja (2017) sekä Häiriötekijä (2015). Amerikkalaisista elokuvista valittiin mustan huumorin komediat I, Tonya (2017) sekä Sorry to Bother You (2018). Kolmas valittu kotimainen komediaelokuva on Luokkakokous (2015). Se valittiin, koska se on yksi suosituimmista viime vuosien kotimaisista komediaelokuvista. Kolmanneksi amerikkalaiseksi komediaelokuvaksi valittiin Borat 2 (2020), koska se on suosittu komediaelokuva ja siinä on samoja räävittämiä elementtejä kuin Luokkakokouksessa.</p> <p>Työ opetti, että mustan huumorin komedioissa on enemmän esimerkiksi traagisia elementtejä kuin muun lajityypin komedioissa. Niissä voi komedian ohella olla esimerkiksi trillerin ja draaman aineksia hyvinkin vahvasti. Yksi keskeinen tutkimustulos oli, että komedioissa voi olla hyvinkin paljon kanta-aottavuutta.</p> <p>Kaikissa muissa valitsemisani komedioissa sitä oli paitsi Luokkakokouksessa.</p> <p>Työn tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi silloin, jos joku toinen opiskelija haluaa tehdä mustaa huumoriin liittyvän opinnäytetyön. Toivottavasti opinnäytetyöni</p>	

myös inspiroi komedian ystäviä tuottamaan omia komediallisia tuotoksia esimerkiksi elokuvien, sarjakuvataiteen tai stand upin muodossa.

Avainsanat

Musta huumori, komedia, Suomi, Amerikka

Author(s) Title	Eppu Kitula Black Humor comedy movies composition : What elements are there in today`s black humor comedy movies?
Number of Pages Date	32 pages 9 April 2021
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Media Production
Instructor(s)	Antti Pönni, Senior Lecturer
<p>My thesis is about the construction of today`s black humor comedy films : what makes people laugh today. There is analysis of three Finnish and three Hollywood movies. All of the movies have been released in the past couple of years. Four of them represents black humor and two of them are other popular comedy movies and they are baseline for black comedy movies.</p> <p>In the thesis the goal is to find out what makes us laugh right now, what different aspects there are in black humor comedies and what possible differences there are between Finnish and American comedy films. The goal was also to find out the differences there is between black humor comedies and non-black humor comedies.</p> <p>Finnish black comedy movies analysed in this thesis are Armomurhaaja (2017) and Häiriötekijä (2015). American black comedy films analysed in this thesis are I, Tonya (2017) and Sorry to Bother You (2018). Third Finnish comedy film in this thesis is Luokkakokous (2015). It was chosen because it is one of the most popular Finnish comedy film in the recent years. Third American comedy film in this thesis is Borat 2 (2020). It was chosen because it`s popular comedy film and it has same kind of outrageous elements as Luokkakokous have.</p> <p>This thesis taught that there is more tragic elements in black humor comedies than other type of comedies. There can be a lot of thriller and drama elements in black humor comedies. One main result of this thesis is that there can be a lot of editorializing in comedy films. Editorializing was present in all of the comedy movies chosen except Luokkakokous.</p> <p>Results of this work can be used for example if somebody wants to make another thesis about black humor. Hopefully this thesis inspires other comedy lovers make their own comedy for example in for of cartoons, stand up or movies.</p>	

Keywords	Black humor, Comedy, Finland, America
----------	---------------------------------------

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Komedialokuvien genret ja keinot	4
2.1	Komedialokuvien genret	4
2.2	Komedian keinoja	7
2.3	Musta huumori	8
3	Elokvien esittely	11
3.1	Armomurhaaja	11
3.2	Häiriötekijä	12
3.3	I, Tonya	14
3.4	Sorry to Bother You	15
3.5	Luokkakokous	16
3.6	Borat Subsequent Moviefilm	17
4	Mustan huumorin komedialokuvien koostumus	18
4.1	Hypoteesit ja Suomi vs. Amerikka	17
4.2	Elokvien mustalle huumorille tyypilliset piirteet	21
4.3	Musta huumori vs. muut erot	24
4.4	Elokvien yhteneväisyydet	25
5	Loppuyhteenveto	28
	Lähteet	31

1 Johdanto

Valitsin aiheekseni tämän päivän mustan huumorin komediaelokuvien koostumuksen, koska komedia ja varsinkin musta sellainen kiehtoo minua. Yksi parhaista tunteista ikinä on saada toinen nauramaan. Toinen erittäin hyvältä tuntuva tunne on nauraa. Nauraminen on myös universaali asia. Yhden tutkimuksen mukaan ihminen nauraa keskimäärin 18 kertaa päivässä (Mundy, White 2012, 1.). Mutta miten nauruja kalastellaan elokuvissa? Muun muassa sitä lähden tässä opinnäytetyössäni selvittämään. Tutkin myös, mitä muita elementtejä valitsemistani komediaelokuvissa on kuin komediallisia.

Mustan huumorin komediaelokuvat ovat pääasiallinen tarkasteluni kohde, koska minua itseäni se komedian lajityyppi naurattaa useimmiten eniten. Olen kokeillut stand upia ja siinäkin tein itse vitsejä, jotka edustivat mustaa huumoria. Esikuvanani kyseisessä lajissa pidän Anthony Jeselnikiä, joka tekee täysin räävittämiä vitsejä. Mustassa huumorissa kiehtookin juuri sen anarkistisuus. Siinä nauretaan asioille, joille tavallaan ei saisi nauraa - asioille, jotka mielletään vakaviksi. Ja sitähan ne ovat, mutta se tapa puhua niistä tekee tilanteesta absurdin ja sitä kautta hauskan. Minua kiinnostaa tarkastella millaisia aiheita mustan huumorin komediaelokuvissa on ja se, millä tavalla niistä vakavista aiheista näissä katsomissani elokuvissa tehdään hauskoja.

Kaksi valitsemistani elokuvista eivät edusta mustaa huumoria. Ne ovat opinnäytetyössäni vertailukohtana mustan huumorin komedioille. Molemmat niistä eli Luokkakokous ja Borat 2 edustavat räävittöntä komedian genreä.

Kaikki valitsemani elokuvat ovat suhteellisen tuoreita. Tämä johtuu siitä, että komedia ja se, mikä on hauskaa, muuttuu ajan myötä, kun yleisöt ja maku vaihtuvat (Mundy 2012, 3.). Haluan selvittää, mikä naurattaa juuri nyt.

Tutkimusmenetelmäni on yksinkertaisesti se, että katson tarkkaan ja huolella valitsemani elokuvat ja teen niistä sitten havaintoja. Teen myös vertailua eritoten sen suhteen, löydänkö eroavaisuuksia kotimaisten sekä amerikkalaisten komediaelokuvien välillä. Apunani käytän kirjallisuutta ja verkkoartikkeleita.

Keskityn erityisesti analysoimaan ja vertailemaan elokuvissa käytettäviä komedian keinoja. Täytyy tosin muistaa, että vaikka ihmiset nauraisivat samaan aikaan, ei voi tietää nauravatko he juuri samalle asialle (Mundy 2012, 6.). Sen takia opinnäytetyössänikään ei ole mitään kiveen hakattuja totuuksia, vaan pohdintaa siitä, mikä valitsemisani elokuvissa mahtaa naurattaa. Toivon silti, että opinnäytetyöni auttaa ihmisiä havainnoimaan sitä, mikä naurattaa, ja miten komediaa voidaan tuottaa esimerkiksi elokuvaan.

Minulla on muutama hypoteesini opinnäytetyöstäni. Yksi hypoteesini koskien työni vertailuosuutta on, että kotimaiset komediat ovat ehkä maanläheisempiä ja amerikkalaiset komediat puolestaan speaktaakkelimaisempia. Tämä voisi osittain selittyä juuri budjettieroilla. Speaktaakkelimaisuuteen kuuluu paljon erikoistehosteita, jotka maksavat maltaita. Hypoteesini onkin myös se, että amerikkalaisissa komedioissa luultavasti hyödynnetään rutkasti enemmän erikoistehosteita kuin kotimaisissa. Se on helposti pääteltävissä siitä, että Amerikassa elokuvilla on moninkertaiset budjetit verrattuna kotimaisiin elokuvaan. Kotimaisissa komedioissa veikkaan, että mökkeily, metsä ja sauna saattavat olla esillä toisin kuin amerikkalaisissa komedioissa. Tämä tietenkin selittyy sillä, että ne ovat iso osa suomalaista kulttuuria, mutta eivät ole osa amerikkalaista kulttuuria. Myös kiroilua on hypoteesini mukaan enemmän kotimaisissa komedioissa kuin amerikkalaisissa komedioissa. Amerikkalaisissa elokuvissa kiroilu nostaa heti elokuvan ikärajaa korkeammaksi ja siksi sitä vältetään (Filmratings, 2020). Muutenkin kotimaisissa elokuvissa kiroillaan kokemuksen mukaan enemmän kuin jenkkileffoissa. Toisaalta voi olla, että suomalaisena vain huomaan kotimaiset kiro sanat helpommin kuin englanninkieliset voimasanat. Myös alastomuutta voidaan nähdä mahdollisesti valitsemisani kotimaisissa komedioissa enemmän kuin valitsemisani amerikkalaisissa komedioissa. Tämä johtuu taas kulttuurierosta. Jenkeissä alastomuus on tabu toisin kuin Suomessa. Meillä on vahva saunaperinne, jonka kautta alastomuus on normaalia kulttuurissamme.

Yksi hypoteesini on myös, että komediaelokuvissa on muitakin elementtejä kuin yksistään komediallisia. Kaikissa komediaelokuvissa osansa saavat varmasti ihmissuhteet. Vaikka en valinnutkaan yhtään romanttista komediaelokuvaa

vertailuuni, niin ihastuminen ja rakastuminen ovat universaaleja aiheita, jotka kuuluvat yleensä leffoihin genreen katsomatta. Luulisin, että mustan huumorin komedioissa yhtenä aiheena on elämän absurdius. Se, että olemme syntyneet tänne maailmaan, jossa eläminen on mahdollista, on hyvin absurdia. Luulen, että tämä ajatus ilmenee jollain tavoin valitsemisani elokuvissa. Uskon siis, että esimerkiksi yhtenä aiheena joka mustan huumorin elokuvasta riippumatta elokuvista toistuu on kuolema ja muutoinkin koko olemassaolon outous.

Luokkakokoukselta ja Borat 2:lta odotan tietyllä tapaa samankaltaista aivan räähvitöntä huumoria. Sellaista huumoria, joka menee todella usein navan alle. Odotan myös muuta kuin naurattavia hetkiä. Sillä monesti komediaelokuvatkin saattavat naurattamisen lisäksi koskettaa jollain tapaa. Myös väkivaltaisuuksia jollain tasolla luulisin kaikista valitsemistani elokuvista löytyvän tai ainakin näistä mustan huumorin komedioista. Se sopii nimittäin hyvin yhdeksi mustan huumorin ainesosaksi.

Opinnäytetyöni aluksi teen pienen katsauksen komediaelokuvien historiaan ja komediaelokuvissa käytettäviin komedian keinoihin. Käsittelen myös siinä mustaa huumoria ja sen historiaa. Sen jälkeen esittelen kaikki valitsemani kuusi elokuvaa. Kuvaan siis, mistä mikäkin elokuva noin tiivistetysti kertoo ja miksi valitsin kyseisen elokuvan opinnäytetyöhöni. Sen jälkeen alkaa varsinainen opinnäytetyöni tutkimusosuus. Eli sen jälkeen alan kartoittamaan tämän päivän komediaelokuvien koostumusta katsomieni elokuvien avulla. Yhteenvedossa kokoan ajatuksiani ja kerron, mitä olen oppinut opinnäytetyötäni tehdessä. Haluan lopuksi havainnoida myös sitä, mikä yllätti, mikäli yllätyksiä tulee.

Toivon, että opinnäytetyöni auttaa komediaelokuvien ystäviä esimerkiksi huomaamaan, miten komediallisia elementtejä on mahdollista rakentaa. Toivottavasti opinnäytetyöni voisi saada ihmiset myös pohtimaan, mikä heitä naurattaa. Onko se kenties musta huumori niin kuin minua naurattaa vai jokin ihan muu huumorin alalaji? Itse toivon oppivani paljon uutta opinnäytetyötäni tehdessä. Toivon, että työni tehtyä olen mestari katsomaan elokuvia analysoivalla otteella. Olisi mahtavaa, jos saisin opinnäytetyötäni tehdessä uusia vitsi-ideoita omiin kehittelemiini stand up -rutiineihin. Tahdon myös oppia

ymmärtämään vielä paremmin sitä, miksi musta huumori on juuri se huumorin alalaji, joka iskee itseeni eniten. Luulen myös oppivani enemmän Suomen ja Amerikan kulttuurieroista. Ehkäpä opinnäytetyöni myös innostaa muitakin tutkimaan elokuvia analysoivalla otteella. Toivon myös, että opinnäytetyötäni lukevat ihmiset viihtyvät opinnäytetyöni parissa. Uskon siis, että tästä tulee varsin mielenkiintoinen tutkimusmatka varsinkin mustan huumorin komedian ytimeen.

Antoisia lukuhetkiä, rakkaat lukijat. Toivottavasti teillä on yhtä hauskaa lukiessanne kuin minulla oli tätä opinnäytetyötä tehdessä.

2 Komediaelokuvien genret ja keinot

2.1 Komediaelokuvien genret

Kaikkien aikojen ensimmäinen elokuva oli ranskalaisten Lumieren veljesten eli Auguste ja Luis Lumieren höyryveturin vetämästä junasta ja sen saapumisesta asemalle. Elokuvaa ”Juna saapuu asemalle” (L’Arrivée Dún Train ála Ciotat) on kestoltaan 50 sekuntia. Se julkaistiin 1895. Ensi-ilta yleisölle oli tammikuussa 1896. Lumiéren veljekset aukaisivat Juna saapuu asemalle -elokuvallaan dokumenttielokuvien linjan. (Von Bagh 1975, 23.). Elokuvassa tutkittiin todellisuutta. Komediallisinta dokkarien pioneerissa oli sen yleisöesitykseen liitetty tarina. Sen mukaan yleisö meni paniikkiin elokuvateatterissa luullessaan oikean junan tulevan heitä kohti. Tarina lienee kuitenkin keksitty. (Wikipedia 2020a) Elokuvahistorioitsija Peter von Bagh kertoo tarinan yleisön reaktioista toisella tapaa: ”Näky, joka säikäytti aikalaiskatsojat´todellisuudellaan´”(von Bagh 1975, 24.)

Jo elokuva-aikojen alusta komedia on ollut yksi suosituimmista ja menestyneimmistä genreistä (Englishclub, luettu 23.2.2021). Lumiéren veljesten yhdessä käsikirjoittama ja Louis Lumiéren ohjaama sekä kuvaama ensimmäinen lyhyt, mykkä komediaelokuva sai ensi-iltansa 28.12.1895. Sen kesto oli 49 sekuntia ja se avasi elokuvan historiassa kuvitteellisten kertomuselokuvien linjan. Elokuvaa L’Arroseur arrosé tunnetaan suomeksi nimillä Kasteltu kastelija tai Puutarhuri. (Wikipedia 2020b.) Sen juoni on lyhykäisyydessään seuraavanlainen: - Poika

tallaa jalkansa puutarhurin letkun päälle. Puutarhuri ihmettelee, miksi veden tulo äkisti tyrehtyy. Hän kääntyy katsomaan taakseen, jolloin poika irrottaa jalkansa letkun päältä ja vesi ruiskuaa paineella puutarhurin päälle. Sen jälkeen kasteltu puutarhuri kastelee vuorostaan poikaviikarin. (von Bagh 1975, 23-24.).

Jos Lumiéren veljekset ovat elokuvan historiassa dokumenttielokuvan ja elokuva tallennuksen isä, niin Georges Méliès voidaan lukea elokuvafiktion ja luovaelokuvaohjauksen isäksi. Muuan banaali sattuma toimi Mélién ja elokuvahistorian komediaelokuvien hyväksi. ”Méliès kuvasi keväällä 1898 Pariisin Oopperan aukiota. Filmi juuttui kameraan minuutiksi, ja kuvausta jatkettiin. Nähdessään tuloksen Méliès räjähti nauruun: tausta pysyi samana, mutta naiset kuvan etualalla olivat yhtäkkiä muuttuneet miehiksi ja hevosten vetämät vaunut ruumissaattueeksi.” Tässä tallentuu filmille ensi kerran myös mustaa huumoria. Mélién myötä hahmottuivat uuden taiteen ensimmäiset trikit ja niiden kautta kuvitteellinen maailma, satu ja fantasia. Elokuvien tekninen muokkaus astui ison harppauksen eteenpäin Mélién töissä. (von Bagh 1975, 25-26.). Hänen kuuluisin työnsä on taianomainen, lajissaan ensimmäinen scifielokuva, Matka Kuuhun vuodelta 1902 (Le Vo-yage dans la Lune). Sen pituus on 14 minuuttia. (Wikipedia 2021a.)

Ensimmäisiä komediaelokuvien muotoja olivat niin sanotut ”slapstick-komediaelokuvat”. Slapstick tarkoittaa sitä, että komediaelokuvalla tyypillistä oli esimerkiksi elokuvahahmojen läpsiminen, kaatuilu, sähellys, kermakakun survominen toisen kasvoihin tai jotakin muuta vastaavaa. (Englishclub luettu 2021). Slapstickin aika toi elokuvaan kolme ikonista tähteä Charlie Chaplinin, Buster Keatonin sekä Harold Lloydin (Hoffman 2014).

1930-luvulla aloitettiin tekemään äänielokuvia. Tällöin suosituksi komedian genreksi nousivat screwballkomediat. Näiden elokuvien aihe kumpusi usein siitä, että tuohon aikaan miehillä oli kontrolli lähes kaikissa naisten asioissa. Elokuvissa viisas nainen sitten saavuttaa sen mitä halusi. Screwballkomedioissa käytettiin komedian aineksina farssia eli naurettavia tilanteita sekä kiusoittelua (Englishclub luettu 2021). 1930-luvun screwballkomediatähtiä olivat anarkistiset Marxin veljekset Chico, Groucho ja Harpo. Ohukaista ja Paksukaista näyttelevät

Stan Laurel ja Oliver Hardy olivat rakastettu koomikkopari noihin aikoihin. (von Bagh 1975, 171-173.).

1940- ja 1950-luvulla nähtiin varsinkin monia brittiläisiä rikoskomedioita, joissa ryöstöt ja murhat menevät pieleen. Tunnettuja tämän genren myöhäisempiä komediaelokuvia ovat esimerkiksi elokuvat Naistentappajat (The Ladykillers), The Big Lebowski sekä Snatch - hävyttömät. Nämä rikoskomediat edustavat myös mustan huumorin komedioita, koska vitsailun aiheena ovat vakavat asiat. (Englishclub luettu 2021).

Tunnettu romanttisten komedioiden ohjaaja on Woody Allen. Hän on tehtaillut kyseisen genren elokuvia 1970-luvulta aina tähän päivään saakka. (Englishclub luettu 2021). Hänen ensimmäisiä romanttisia komedioitaan oli vuonna 1977 ensi-iltansa saanut elokuva Annie Hall. Tuorein Allenin romanttinen komedia on viime vuonna ilmestynyt elokuva nimeltä Rifkin`s Festival. (Wikipedia 2021b.)

Yksi komediaelokuvien genre on muille genreille naureskelevat komediaelokuvat. Niitä kutsutaan parodioiksi. (Englishclub luettu 2021). Tunnettuja parodiaelokuvia ovat esimerkiksi Scary Movie -elokuvasarja, joka naureskelee kauhuelokuville (scarymoviefandom luettu 2021). Muita tunnettuja parodiaelokuvia ovat esimerkiksi lännenelokuvia irvaileva Blazing Saddles sekä agenttielokuvia parodioiva Mies ja alaston ase (Englishclub luettu 2021).

Teini-ikäisille on omat komediansa, joita kutsutaan loogisesti teinikomedioiksi. Niissä on paljon samaa kuin romanttisissa komedioissa sillä monesti ne pyörivät ensirakastumisen ympärillä. Tunnettuja teinikomedioita ovat esimerkiksi musiikkielokuva Hairspray sekä Rushmore – akatemian älypää. (Englishclub luettu 2021).

Roadmoviet ovat komedioita, joissa matkataan elokuvan ajan tyypillisesti autolla pitkin maita ja mantuja (Englishclub luettu 2021). Tunnettuja ja suosittuja roadmovie-komedioita ovat esimerkiksi molemmat Borat-elokuvat sekä seksikomediaksikin mainittu Road Trip (Guerrasio 2020).

Mokumentit tai pseudodokumentit, joiksi niitä myös kutsutaan ovat komedioita, jotka on naamioitu ikään kuin dokumentin muotoon. Ne ovat siis ns. ”fiktiivisiä dokumentteja”. Tälle lajityypille on tunnusomaista dokumentinomaiset haastattelut. Tunnettuja mokumentteja ovat esimerkiksi This is Spinal Tap (Hei me rokataan!) joka mokumentoi kuvitteellisen brittiläisen heavy metal-bändin uraa sekä Christopher Guestin ohjaama Best in Show vuodelta 2000, jossa mokumentin aiheena ovat koiranäyttelyt. (Englishclub luettu 2021.)

Komediaa tehdään myös animaatioiden muodossa. The Walt Disney Company tekee paljon animaatioita lapsille, joissa komiikka on tärkeässä osassa elokuvaa. Disneyn tunnettuja animaatiokomedioita ovat esimerkiksi Aladdin ja Toy Story. Muiden tekijöiden tunnettuja tuotoksia ovat esimerkiksi Shrek sekä Simpsonit. (Mundy 2012 149-150.) Animaatiokomedioita tehdään silti aikuisillekin. Sellaisia ovat esimerkiksi elokuvat Sausage Party sekä South Park -elokuva. (Sherlock 2020.)

2.2 Komedian keinoja

Alkuaikojen komediat olivat mykkiä ja mustavalkoisia. Ne perustuivat tilannekomiikalle eli esimerkiksi kaatuilulle, yhteentörmäyksille, sotkemiselle kuten esimerkiksi kermakakun paiskaaminen toisen kasvoille ja kaikenlaisille kummelluksille. (Koulukino luettu 2021.)

Perussääntö, joka komediassa usein toteutuu, on normien rikkominen jollain tavalla. Asiat eivät siis mene niin kuin ne tavanomaisessa elämässä menevät, vaan jotain yllättävää tai arkiseen verrattuna erilaista tapahtuu. Myös ironia eli epäsuora iva eli jolloin sanotaan muuta kuin mitä kirjaimellisesti ottaen voisi ymmärtää, on yksi komedian perustyökaluista (Koulukino luettu 2021).

Yksi tapa luoda komediaa on kehittää elokuvaan koomisia hahmoja, jotka tunnetaan myös nimellä sketsihahmot. Puupääelokuvien Pekka ja Pätkä ovat hyvä esimerkki kotimaisista suosituista komediahahmoista, joista on tehty monia elokuvia. Tänä päivänä sketsihahmoja tulee koko Suomen kansalle tutuiksi tv-ohjelma Putouksen sketsihahmokilpailujen myötä (Koulukino luettu 2021).

Yksi antiikin ajoilta nimenomaan komediaan siirretty keino on vastakkaisena sukupuoliensa esiintyminen. Varsinkin miehet nähdään usein naisten rooleissa komediassa. Antiikin ajalla vain miehet saivat näytellä, joten he näyttelivät silloin kaikki roolit näytelmästä riippumatta. (Mundy 2012, 173.)

Renessanssin aikakaudella vuosina 1300-1600 alettiin arvostaa uudelleen antiikin ihanteita taiteissa. Vielä Shakespearen aikaankin 1500-1600-luvuilla näyttelijöinä saattoivat toimia vain miehet ja pojat ja näyttelijän ammatti oli sopimaton naisille. (Koittoteatteri luettu 2021.)

Viime vuosien aikana esimerkiksi Putouksessa on nähty menestyneitä sketsihahmoja, joissa mies on esittänyt naista. Tunnettuja ovat esimerkiksi tortut kostumaan pistänyt leskirouva on Marja Tyrni, jota esitti Aku Hirviniemi, imatralainen ”Mie romahan”-hokemasta tutuksi tullut nuori nainen Antsku, jota näytteli Jussi Vatanen sekä kaamea luokanopettaja Ansa Kynttilä, joka oli Ernest Lawsonin sketsihahmo. Näistä hahmoista voittoon ylsivät Marja Tyrni sekä Antsku. Putouksessa roolit ovat kääntyneet myös toisin päin eli naiset ovat näyttelleet sketsihahmoja, jotka ovat olleet miehiä/poikia. Esimerkiksi lina Kuustonen näytteli paljon suosiota saaneita sketsihahmoja nörttipoika Jani-Petteriä sekä hipsteriä nimeltä Jäbä Leissön. (Wikipedia 2021c.) Myös Kingi-ohjelmassa, joka oli kuvitteellinen laulukilpailu, nähtiin esimerkiksi Krista Kosonen miehen roolissa. Hänen hahmonsa oli Tsiisus Nieminen seurakunnan vapaaehtoistyöntekijä. Kyseinen hahmo voitti Kingin vuonna 2015. (Wikipedia 2019).

Tunnettuja elokuvia, joissa mies esiintyy naisena ovat esimerkiksi komediallinen musiikkielokuva Hairspray, komedia Piukat paikat sekä romanttinen komedia Rakastunut Shakespeare. (Koulukino luettu 2021).

Komedian keinoja on myös monia muita. Tässä esittelin niistä vain muutaman.

2.3 Musta huumori

Musta huumori on huumoria, jossa naureskellaan asioille, joita normaalisti pidetään vakavina tai tabuina, vaikeasti käsiteltävinä asioina. Mustan huumorin

aiheita voivat esimerkiksi olla kuolema, sairastuminen, epämuodostuma, sodankäynti, insesti, raiskaus tai vammautuminen. Aiheeksi kelpaa siis mikä vain synkkänä pidetty teema. Mustassa huumorissa hahmot ja tilanteet ovat usein vahvasti liioiteltuja. Mustasta huumorista käytetään myös esimerkiksi termejä groteski sekä sairas huumori. (Auff Hergovich Willinger 2017, 159-167.)

Musta huumori jakaakin monesti ihmiset kahtia. Toiset tykkäävät siitä ja toisten mielestä se on vain kuvottavaa eikä ollenkaan hauskaa. Mustan huumorin perusta on se, että se rikkoo moraalisia periaatteita (Salminen 2012, 5). Se on varmasti syy siihen, miksi se jakaa ihmisten mielipiteet ja on joidenkin mielestä vaan sairasta ja kuvottavaa. Musta huumori voi herättää epävarmuutta ja kysymyksen oikean ja väärän rajasta sekä siitä, mille sopii nauraa ja mille ei. Musta huumori voidaan kokea myös moraalittomana.

Mustan huumorin keskeinen tehtävä on nyky maailman absurdiuden, kylmyyden, paradoksaalisuuden ja julmuuden ilmentäminen. Erään tutkimustuloksen mukaan mustaa huumoria arvostavat eniten ne, joilla on hyvät älylliset kyvyt, mutta ei voimakkaita aggressioita. Tutkimuksen mukaan mustaa huumoria voidaankin siis pitää älykkäiden, tasapainoisten ja rauhantahtoisten ihmisten huumorintajun lempilajina. (Auff ym. 2017, 159-167.)

Termiä musta huumori käytti ensimmäisen kerran Andre Breton kirjassaan *Anthology of Black Humor 1940-luvulla* (Britannica, luettu 26.2.2021). Jotain mustan huumorin laadusta kertoo se, että kirja alun perin kiellettiin ja sen levitys sallittiin vasta viisi vuotta myöhemmin (Salminen 2012, 4). Ennen tätä kyseistä kirjaa mustan huumorin käsitettä ei tunnettu, ellei sillä sitten viitattu tummaihoisia ihmisiä koskeviin vitseihin. Bretonin mukaan musta huumori on makaaberia, ironista ja absurdia. (Salminen 2012, 5.)

Musta huumori -termiä alettiinkin yleisesti käyttää vasta 1960-luvulla. 1960-luvulla julkaistiin monia lajityypiltään mustaa huumoria edustavia romaaneja. Näitä olivat esimerkiksi Joseph Hellerin *Me sotasankarit* ja Kurt Vonnegutin *Teurastamo 5 eli Lasten ristiretki*. Elokuvista esimerkiksi Stanley Kubrickin *Tohtori Outolempi eli: Kuinka lakkasin olemasta huolissani ja opin rakastamaan*

pommia edustaa mustaa huumoria tuolta vuosikymmeneltä. (Britannica, luettu 26.2.2021). Se on yhdistelmä poliittista satiiria ja mustaa huumoria. Elokuva kertoo siihen aikaan pinnalla olevista yhteiskunnallisista asioista kuten ydinsodan uhasta. (Wikipedia 2020c.) Muita tunnettuja mustan huumorin elokuvia ovat esimerkiksi God Bless America sekä Charlie Wilsonin sota (Englishclub luettu 2021).

Seuraavaksi esittelen lyhyesti muutaman tunnetun mustan huumorin komediaelokuvan.

Elokuva nimeltä Brazil – tämän hetken tuolla puolen on kulttimaineessa oleva dystopia-elokuva niin kuin tähän opinnäytetyöhöni valitsema elokuva Sorry to Bother You. Brasilin dystopia on maailma, jossa kaikki ovat koko ajan tiukan kontrollin ja valvonnan alaisina. (Wikipedia 2020d.)

Monty Python on brittiläinen komediaryhmä, joka teki ensin tv-sarjaa Monty Pythonin lentävä sirkus ja sen jälkeen myös neljä Monty Python elokuvaa. Elokuvat ovat brittiläisen mustan huumorin komediaklassikkoja. Ensimmäinen elokuva oli ”Elämä on Pythonia”. Viimeisin elokuva on vuodelta 1983 ja sen nimi on Monty Python – Elämän tarkoitus. Kyseinen elokuva parodioi ihmisen elämänkaarta. (Wikipedia 2020e.)

Birdman on vuonna 2014 ilmestynyt yhdysvaltalainen mustan komedian elokuva, joka voitti useamman palkinnon, muun muassa parhaan elokuvan Oscar-palkinnon. Birdman kertoo entisestä Hollywood-tähdestä, joka on tekemässä uutta Broadway-näytelmää, jonka avulla hän toivoo pääsevänsä taas kansan suosioon. (Wikipedia 2020f.)

Being John Malkovich on yhdysvaltalainen elokuva vuodelta 1999. Elokuva kertoo tarinan miehestä nimeltä Craig Schwartz, joka ihailee näyttelijä John Malkovichia ja haluaisi olla yhtä tunnettu kuin hän. Päähenkilö on ammatiltaan marionettitaiteilija ja hän on aliarvostettu työssään. Yllättäen kuitenkin Craig pääsee likelle idoliaan. Elokuvassa on komedian lisäksi fantasian ja draaman aineksia. (Wikipedia 2020g.)

Mustan huumorin sarjakuvista tunnetuin lienee islantilaisen Hugleikur Dagssonin tekemät sarjakuvastripit (Lantela 2019). Edesmennyt suomalainen sarjakuvataiteilija Harri Pystynen on kenties paras esimerkki suomalaisesta mustan huumorin suomalaisesta sarjakuvien piirtäjistä. Hänen koko tuotantonsa on mustaa huumoria. Pystyseltä julkaistiin sarjakuvastrippejä muun muassa Rumbassa ja Ylioppilaslehdessä. Häneltä on kaiken kaikkiaan julkaistu viisi sarjakuva-albumia. Ne ovat Kadekismus, Elämälle kiitos ja Jäähyväiset aaseille sekä postuumisti julkaistut Pystynen ja Anteeksi, etsin ihmistä. (Rantanen 2019.) Tunnettuja mustaa huumoria viljelevä stand-up-koomikkoja tällä hetkellä ovat esimerkiksi Anthony Jeselnik, Bill Purr ja Dave Chapelle (Hill-Paul 2020). Suomen stand up- koomikoissa on vähemmän juuri mustaa huumoria viljeleviä koomikoita. Kotimaisten koomikoiden puolelta Eero Corso taitaakin olla tunnetuimpia kyseisen komiikan lajin harjoittajia (Mäkitalo 2018).

Huolimatta mustan huumorin rankkuudesta ja tabuina pidetyistä aiheista, mustaa huumoria ei tehdä pelkästään aikuisille. Nuorille tehdyistä mustaa huumoria sisältävistä teoksista tunnetuin lienee Lemony Snicketin kirjoittamat Surkeiden sattumusten sarjan 13 kirjaa. Kyseisistä kirjoista on myös tehty elokuvasoitus sekä tv-sarja Netflixiin. (Snicket.fandom, luettu 2021.)

3 Elokuvien esittely

3.1 Armomurhaaja

Armomurhaaja on vuonna 2017 valmistunut kotimainen mustan huumorin komediaelokuva. Sen on ohjannut Teemu Nikki. Valitsin tämän yhdeksi esimerkiksi opinnäytetyöhöni, koska se on saanut hyvät arviot kriitikoilta sekä menestynyt elokuvien palkintogaaloissa. Armomurhaaja oli myös Suomen Oscar-ehdokka. (Wikipedia 2021d.)

Elokuva kertoo miehestä nimeltä Veijo (Matti Onnismaa), joka automekaanikkohommiensa sivutyönä lopettaa lemmikkejä. Sivutyönsä luonteesta huolimatta Veijo rakastaa eläimiä enemmän kuin ihmisiä. Hän haluaa päästää eläimet kärsimyksensä, mutta antaa myös tietoa niille hyvää

tarkoittaville, mutta naiiveille ihmisille, jotka eivät tunnu ymmärtävän, että lemmikki on eläin eikä mikään söpö lelu tai maskotti. Niille ihmisille, jotka puolestaan kohtelevat eläimiä kaltoin ja huonosti, hän haluaa antaa kunnan opetuksen. Eräänä päivänä hänen luokseen tuodaankin koira nimeltä Mussu lopetettavaksi. Koira on terve ja hyväluontoinen, joten sitä ei ole syytä tappa. Omistaja (Jari Virman) kuitenkin vaatii sitä, joten Veijo antaa ymmärtää, että huolehtii asiasta. Hän ei kuitenkaan raaski lopettaa Mussua. Hän päättääkin lopettamisen sijaan ottaa lemmikin omakseen ja nimeää tämän Pikiksi. Tällä on kuitenkin kauaskantoiset seuraukset, koska lemmikin entinen omistaja saa asian selville ja suuttuu Veijolle verisesti. Elokvassa on myös romanttinen sivujuonne, kun Veijo tapaa sairaanhoitajan (Hannamaija Nikander) ollessaan sairaalassa isäänsä moikkaamassa. Sairanhoitaja kiinnostuu Veijosta ja kiinnostus osoittautuu molemminpuoliseksi. Elokvassa on runsaasti mustaa huumoria, mutta aivan lopussa huumorin osuus tyrehtyy, sillä elokvassa viha ja katkeruus saavat lopulta surulliset mittasuhteet. Elokvassa huumoria revitään esimerkiksi siitä, että aikuiset käyttäytyvät kuin pahaiset uhmaikäiset. Elokvassa myös harrastetaan luonnon helmassa eläimellistä seksiä, joka on sekin aika huvittavaa. Peto, joka on saanut riistan hampaisiinsa, on työntyä ihmisestä esiin. Myös ristiriitaisuudella saadaan elokvassa aikaan huumoria. Sairanhoitajia pidetään tyypillisesti lempeinä ja hellinä, mutta tässä elokvassa sairaanhoitaja ihastuu lemmikkejä lopettavaan Veijoon ja haluaa harrastaa hänen kanssaan kuristusseksiä.

Mustan huumorin lisäksi elokvassa on paljon draamallisia elementtejä. Kantavana teemana on ihmisten välinpitämättömyys toisiaan sekä eläimiä kohtaan. Elokvassa ihmiskuvastosta löytyy paljon itsekeskeisyyttä. Elokuva on mielestäni mustan huumorin komediaelokvan lisäksi lajityypiltään draamakomedia, jossa on myös trillerin aineksia.

3.2 Häiriötekijä

Häiriötekijä on vuonna 2015 valmistunut mustan huumorin komediaelokuva. Sen on ohjannut Aleksi Salmenperä. Alun perin teos on ollut Q-teatterin näytelmä vuonna 2013. Näytelmän pohjalta on tehty tämä kyseinen elokuva. Valitsin

kyseisen elokuvan opinnäytetyöhöni, koska se edustaa mustan huumorin komediaa. Elokuva on myös menestynyt. Se voitti parhaan ohjauksen, parhaan leikkauksen ja parhaan miespääosan Jussi-palkinnot vuonna 2016. Elokuva koostuu kymmenestä erillisestä ja erilaisesta tarinasta. (Wikipedia 2021e.)

Elokuva on ilman muuta komediaa. Elokuvan tarinat koostuvat pääosin absurdista huumorista. Elokuvan kymmenestä tarinasta ensimmäinen kertoo asunonäytöstä, jossa kiinteistövälittäjä (Tommi Korpela) ei ota kuuleviin korviinsa pariskunnan miehen (Eero Ritala) kysymyksiä. Hän keskittyy vain miehen vaimoon (Elena Leeve). Kiinteistönvälittäjä viestii, että keskustelu naisen kanssa on kiinnostavaa ja huomionarvoista, mutta mies niin omituinen ja järjetön kysymyksineen, ettei häntä kannata ottaa huomioon. Toisessa tarinassa opas (Pirjo Lonka) japanilaisille turisteille saa yhtäkkiä ison blackoutin ja kadottaa englanninkielisiä ilmauksia päästään ja koko esittelynsä punaisen langan. Kolmannessa tarinassa testosteronia tihkuva eräjorma (Tommi Korpela) vaimoineen (Lotta Kaihua) tulee kylään pariskunnalle, joista mies (Eero Ritala) on IT-alalla. Eräjorman vaimo kehuskelee koko vierailun ajan miehensä kunnostautumisella kaikissa mahdollisissa miehisissä asioissa. Hän yllyttää miehensä kertomaan sankarillisista teoistaan. Eräjorma kertoo vaatimattomana näistä ”pikkujutuista”. Pian miehestä tulee mustasukkainen, kun hänen vaimonsa (Elena Leeve) ja eräjorma yllättäen lähentyvät. Neljännessä tarinassa nähdään nainen (Pirjo Lonka) karpäsiä kuhisevassa röttelössä. Viidennessä tarinassa aikuinen mies (Tommi Korpela) näyttäytyy vauvana. Kuudennessa tarinassa aatelisnainen (Elina Knihtilä) on kuolemassa. Hänen perheensä on hänen kuolinvuoteensa äärellä. Arvokkaasta ja hillitystä kuolemasta tulee lopulta melko väkivaltainen ja sotkuisa. Seitsemännessä tarinassa känninen mies (Tommi Korpela) sekoilee öisessä Helsingissä. Kahdeksannessa tarinassa mies (Eero Ritala) saapuu kartanoon illalliselle. Illallinen saa kuitenkin varsin kivuliaan kääntein. Yhdeksännessä tarinassa kaveriporukka on matkalla Miamiin. Lentokentällä tulee kuitenkin yllättäviä mutkia matkaan. Viimeisessä tarinassa järjestetään hautajaiset mielikuvitusystävälle.

Elokuvasa on runsaasti mustalle huumorille tyypillistä absurdiutta. Siinä on myös ristiriitaista viestintää, slapstickiä etäisesti muistuttavaa sotkemista, rivoutta

ja räävittömyyttä, roimasti väkivaltaa, voimasanoja ja alastomuutta. Elokuvasa on myös ajankuvaa. Yhdessä tarinassa käsitellään huumorin keinoin sekä työelämän paineita että nyky maailman julmuutta. Ajassamme toisen häpeälliset hetketkin saatetaan kuvata ja jakaa sosiaaliseen mediaan ihmismassoille.

3.3 I, Tonya

I, Tonya on vuonna 2017 valmistunut elämäkertaelokuva, joka on genreltään sekoitus mustaa huumoria ja draamaa. Sen on ohjannut Craig Gillespie ja pääosaa taitoluistelija Tonya Hardingia näyttelee Margot Robbie. (Wikipedia 2021f.)

Elokuvasa käytetään paljon komedialle tyypillisiä tehokeinoja. Siinä esimerkiksi rikotaan katsojan ja hahmojen välinen neljäs seinä. Hahmot siis toisinaan puhuttelevat katsojia suoraan tiedostaen kameran. Tonya on myös hahmona kaukana perinteisestä taitoluustelijasta. Hän on kiroileva, autoista ja rokista tykkäävä nuori nainen, jonka intohimona on pienestä pitäen ollut taitoluistelu. Elokuva pelaa myös perinteisillä oletuksilla. Äidit kuvataan yleensä stereotyyppisesti rakastavina, hellinä ja välittävinä. Tonyan äiti (Allison Janney) on stereotyyppisen äidin täysi vastakohta. Hän on väkivaltainen ja kylmä. Vanhemmat tyypillisesti iloitsevat lapsensa menestyksestä ja avioitumisesta, mutta Tonyan äiti ei tee kumpaankaan. Hänelle ei kelpaa mikään luistelumeneslys eikä kukaan niistä ihmisistä, jotka välittävät tai rakastavat Tonyaa.

Elokuvasa kerrotaan tarinaa sekä perinteisen juonivetoisesti että dokumentaarisen tyylin mukaan haastattelemalla elokuvan hahmoja nykyhetkessä ja näyttämällä tapahtumia Tonyan luistelu-uran ajalta: mistä kaikki alkoi ja mihin päättyi. Haastattelupätkät tuovat paljon huumoria elokuvaan. Hahmot kertovat nykyhetkessä välillä aivan päinvastaista kuin mitä tapahtumai-kaan sijoittuvissa pätkissä nähdään. Tonyan miehen (Sebastian Stan) kaveri Shawn (Paul Walter Hauser) on kokonaisuudessaan koominen hahmo. Hän asuu vanhempinsa luona ja väittää olevansa FBI-agentti, vaikka ei sitä

todellisuudessa ole. Hän on toisaalta myös isossa osassa syyllinen siihen, miksi Tonyan tarinasta tulee myös niin surullinen kuin siitä lopulta tulee.

Tonyan tarina on komediallisten elementtien lisäksi varsin traaginen. Äiti kohtelee Tonyaa pienestä pitäen kaltoin henkisesti ja fyysisesti. Tonyan isä eroaa Tonyan äidistä tämän ollessa pieni ja jättää hänet asumaan kahdestaan väkivaltaisen äitinsä kanssa. Myös Tonyan mies kohtelee häntä väkivalloin. Taitoluistelutuomarit pisteyttävät häntä alakanttiin, koska hän ei edusta perinteistä taitoluistelijaa ja on taloudellisissa ongelmassa muun muassa taitoluisteluun liittyvien asujen kanssa. Kaiken kaikkiaan Tonya elää maailmassa, jossa hän ei ikinä riitä ja ihmiset, joiden kuuluisi rakastaa häntä, eivät sitä tee.

3.4 Sorry to Bother You

Sorry to Bother You on vuonna 2018 ilmestynyt amerikkalainen komediaelokuva. Valitsin elokuvan opinnäytetyöhöni, koska se on mustan huumorin komedia. Elokuva kertoo miehestä nimeltä Cassius Green (Lakeith Stanfield), joka rahapulassa aloittaa työt puhelinmyyjänä. Äkkiä hän etenee työssään ja rahaa alkaa satamaan. Cassiuksen onkin lopulta valittava rahan ja oikeudenmukaisen maailman väliltä. Cassiuksen lisäksi keskeisiä hahmoja elokuvassa ovat Cassiuksen taiteilijatyttöystävä Detroit (Tessa Thompson), Cassiuksen hyvä ystävä Salvador (Jermaine Fowler) sekä Cassiuksen työkaveri Squeeze (Steven Yeun). Squeeze saa ideaksi vaatia puhelinmyyjille inhimillisiä työehtoja ja palkkaa. Cassius kannattaa ajatusta, mutta saadessaan mahdollisuuden päästä huipulle, niin yhteinen ponnistus työolojen parantamiseksi alkaa menettää arvoaan. Huipulle edennyt Cassius koittaa aluksi pelata molemmissa tiimeissä ennen kuin joutuu lopullisen valinnan eteen.

Tämä elokuva on täyttä absurdia mustaa komediaa. Elokuvassa puhelinmyyjänä toimiva tummaihoisen Cassius Green saa muun muassa vieressään työskentelevältä mieheltä vinkin puhua valkoisella äänellään. Tämän jälkeen, kun Cassius soittaa töissä asiakkaille hänen äänensä on toisen näyttelijän (David Cross) dubbaama. Elokuvassa ovat keskeisessä roolissa hevosihmiset, jotka ovat hevosen näköisiä ihmisiä. Ne muistuttavat kreikan mytologian kentaureja,

mutta ovat vain päinvastaisia versioita niistä. Kyseisillä hevosihmisillä on siis hevosen pää, mutta ihmisen alaruumis. Koomisuus viedään elokuvassa äärimmäisyyksiin. Tästä hyvänä esimerkkinä on kohtaus, jossa puhelinmyyntifirman yksi johtajista (Kate Berlant) näppäilee hississä koodia ikuisuudelta tuntuvan ajan. Elokuvassa puhelinmyyjä Cassius nähdään myös ikään kuin samassa tilassa ihmisten kanssa, joille hän soittaa. Jotkut heistä ovat puhelun tullessa esimerkiksi vessassa asioilla, harrastamassa seksiä tai itkemässä hysteerisesti kuolleen miehensä perään.

Huolimatta kaikesta humoristisuudesta on elokuvassa nähtävissä myös paljon kantaa ottavia teemoja. Elokuvassa nähdään rasismia. Elokuvassa on kohtaus, jossa bilevieraat haluavat Cassiuksen räppäävän, koska kyllähän kaikki mustat tietenkin osaavat räpätä. Räppäämisestä ei tule mitään ennen kuin Cassius alkaa toistelemaan fraasia ”nigga shit”, josta vieraat innostuvat ja alkavat toistelemaan sitä Cassiuksen perässä. Nykyajan väkivaltaviihde ja Youtube-hitit joutuvat myös suurennuslasin alle. Myös ihmisten välinpitämättömyys muiden hädestä ja kärsimyksestä on keskeinen teema elokuvassa. Elokuvassa nähdään hevosihmisiä, joita käytetään orjatyövoimana. Suurin osa kansasta ei tunnu välittävän siitä, että joitakin ihmisiä riistetään näin.

3.5 Luokkakokous

Luokkakokous on vuonna 2015 valmistunut Taneli Mustosen ohjaama komediaelokuva. Se perustuu tanskalaiseen Klassefesten-elokuvaan (2011). Valitsin kyseisen elokuvan opinnäytetyöhöni, koska kyseessä on yksi viime aikojen katsotuimpia kotimaisia elokuvia. Elokuva palkittiin myös Jussi-gaalassa 2016 yleisön suosikkielokuvana. (Wikipedia 2021g.) Halusin myös, että ne kaksi elokuvaa, jotka eivät edusta mustan huumorin komediaelokuvia, muistuttavat jollain tapaa toisiaan. Luokkakokouksessa sekä Borat 2-elokuvassa on samanlaista rävitöntä navan alle osuvaa huumoria.

Elokuva kertoo kolmesta kaveruksesta Antista (Sami Hedberg), Niklaksesta (Aku Hirviniemi) ja Tuomaksesta (Jaajo Linnonmaa), jotka lähtevät kohti luokkakokousta yhdessä. Antti on seesteistä perhe-elämää viettävä mies, joka

kaipaa kipeästi arkeensa pientä irtiotta. Niklas on juuri vaimostaan eronnut perheellinen mies, jolle pieni piristys juhlien muodossa tulee tarpeeseen. Tuomas puolestaan on rokkistara, joka seurustelee, mutta juhlii ja panee siinä sivussa muita naisia. Kaverukset päättävätkin yhdessä tehdä luokkakokousviikonlopusta kaikkien aikojen reissun.

Vaikka en ole nähnyt, että tätä kyseistä elokuvaa olisi luokiteltu mustan huumorin komediaksi, siinä on mustan huumorin vitsejä. Elokuvassa huumorin kohteeksi joutuu esimerkiksi miehen raiskaus sekä inesti. Joten mustaa huumoriakin siitä todellakin löytyy, vaikkei se elokuvan lajityyppi olekaan kokonaisuudessa. Kritiikeissä tätä miehen raiskausvitsailua on moitittu (Peltonen 2015). Musta huumori onkin lajityypiltään tunnettu siitä, että kaikki eivät siitä tykkää, vaan jotkut voivat siitä jopa loukkaantua. Tämä johtuu siitä, että mustassa huumorissa tyyppillisesti vitsien kohteina on vakavana tai traagisena pidetty asia. Elokuvan huumori noin yleisesti on varsin räävittömiä, yön alle menevää vitsailua. Moni vitsin aihe liittyy jotenkin seksiin liittyviin asioihin tai alapäähän.

Tämä elokuva on puhdasta viihdettä, josta ei sen syvempää sanomaa löydy paitsi ehkä se, että elämästä kannattaa nauttia oli ikä ja elämäntilanne mikä hyvänsä.

3.6 Borat Subsequent Moviefilm

Borat 2 eli viralliselta nimeltään Borat Subsequent Moviefilm on vuonna 2020 valmistunut komediaelokuva. Se on jatkoa vuonna 2006 ilmestyneelle elokuvalla Borat. Elokuvan lajityyppi on dokumentaarinen komediaelokuva. Siinä on näyteltynä hahmoina lähinnä Borat (Sacha Baron Cohen) sekä Boratin tytär Tutar (Maria Bakalova). Lähes kaikki muut elokuvassa esiintyvät hahmot ovat aitoja henkilöitä omina itsenään. Kaikki heistä eivät tiedä olevansa mukana komediaelokuvassa, vaan elokuvassa on esimerkiksi kohtaus, jossa yhdysvaltalainen poliitikko luulee, että häntä on tultu haastattelemaan uutisiin.

Valitsin Borat 2:n opinnäytetyöhöni, koska olen aikoinaan nähnyt ensimmäisen Boratin ja se oli mielestäni ihan hervottoman hauska. Ajattelin myös, että elokuvassa on ehkä jollain tapaa jotain samaa räävittömyyttä kuin

Luokkakokouksessa ja valitsemissani mustan huumorin komediaelokuvissa. Elokuva on myös saanut kriitikoilta varsin hyviä arvioita (Wikipedia 2021h).

Borat 2 kertoo tarinan siitä, miten Borat lähetetään viemään Yhdysvaltain varapresidentille Mike Pencelle apina lahjaksi, jotta Kazakstanin presidentti pääsisi kaveeraamaan Donald Trumpin ja muiden suurten maiden johtajien kanssa. Boratin tytär Tutar kuitenkin syö apinan ja suunnitelma muuttuu. Varapresidentin uudeksi lahjaksi päätetään antaa Boratin tytär Tutar, joka itsekin innostuu ideasta.

Elokuvan huumori on varsin räähäilyä, mitään tai ketään kumartelematonta monesti navan alle osuvaa vitsailua. Osansa nauruista saavat myös esimerkiksi salaliittoteoriteetikot, sovinitit sekä konservatiivisia arvoja kannattavat ihmiset ja niitä ylläpitävät instituutiot. Borat 2 onkin siitä erikoinen elokuva, että sen voi katsoa kyllä puhtaana viihteenä, mutta se sisältää roppakaupalla kantaottavuutta, satiiria sekä ajankohtaisia teemoja. Olikin jännä katsoa elokuvaa tammikuussa 2021, koska elokuvaa kuvattaessa koronaviruksen leviäminen oli vasta alussa eikä ollut vielä mitään tietoa siitä, kuinka iso juttu siitä lopulta oikein tulee.

4 Mustan huumorin komediaelokuvien koostumus

4.1 Hypoteesit ja Suomi vs. Amerikka

Ensiksi otan tarkasteluni alle hypoteesit, jotka tein Johdanto-kappaleessa.

Johdanto-kappaleessa arvelin, että kotimaisissa komedioissa kiroiltaisiin enemmän kuin amerikkalaisissa komedioissa. Tämä hypoteesi osoittautui varsin vääräksi. Laskin jokaisesta elokuvasta kiroilun määrän ja yllätyksekseni amerikkalaisissa komedioissa toden totta kiroiltiin enemmän kuin kotimaisissa komediaelokuvissa. Niissä kiroiltiin peräti 415 kertaa yhteensä. Kotimaisissa elokuvissa kiroiltiin vain 190 kertaa yhteensä. Kiroilun määrä oli kuitenkin myös jokseenkin elokuvakohtaista. Kotimaisista elokuvista Armomurhaajassa kiroiltiin 68 kertaa, Häiriötekijässä 51 kertaa ja Luokkakokouksessa 71 kertaa. Kaikki

noista elokuvista olivat suunnilleen samanmittaisia ja näissä itse asiassa kiroiltiinkin suht saman verran. Amerikkalaiset elokuvat olivat hieman pidempiä, mutta silti suhteutettunakin niissä kiroiltiin selkeästi enemmän. Mutta niissä oli myös suuren suuri elokuvakohtainen vaihtelu. I, Tonyassa kiroiltiin 149 kertaa, Sorry To Bother Youssa peräti 257 kertaa, mutta Borat 2:ssa ainoastaan 9 kertaa. Kiroilututkimukseni tuloksista voi ainakin päätellä sen, että ilmeisesti mustan huumorin komedioihin kiroilu kuuluu olennaisena osana, koska kaikissa katsomissani mustan huumorin komedioissa kiroiltiin suhteellisen paljon. Yksi syy sille, miksi hypoteesini oli, että kotimaisissa komedioissa kiroiltaisiin enemmän kuin amerikkalaisissa komedioissa oli se, että todella monesti amerikkalaisissa elokuvissa tekstityksiin jätettiin kääntämättä kiro sanat. Kiro sanojen määrän lisäksi eroa oli kiro sanoissa. Amerikkalaisissa elokuvissa selkeästi käytetyin kiro sana oli fuck, kun taas kotimaisissa komedioissa kiro sanoja käytettiin laajemmalla skaalalla eikä mitään yhtä selkeästi suosituinta kiro sanaa ollut. Vaikka Borat 2 elokuvana pisteliään törkeä, niin siinä kiroiltiin tosi vähän. Tästä voimme päätellä, että räävittömyyteen ei aina liity kiroilu. Boratissa se syntyy esimerkiksi politiikkaan, tiedonvälitykseen ja eritoten sukupuoleen sekä seksiin suuntautuvasta satiirista. Törkeys syntyy myös rankkoina ja tabuina pidetyistä asioista, kuten Boratissa esimerkiksi huumorinheitto holokaustista.

Kiroilu tuo monia erilaisia aspekteja elokuvaan. Armomurhaajassa eniten kiroilee hahmo nimeltä Petri Kettu. Tähän hahmoon kiroilu tuo koomisuutta, koska hahmo kiroilee ja huutaa niin paljon, että hänen käytöksestään tulee uhmaikäisen tai murrosiässä olevan teinin vihat. Häiriötekijässä kiroilu myös tuo koomisuutta. Ensimmäisessä tarinassa pariskunnan mies, joka hermostuu, kun kiinteistövälittäjä ei ymmärrä, menettää hermonsa ja kiroilee. Hermojen menettämisessä on aina jotain koomista. Kuoleva aatelisrouva kiroilee menemään kuolinpedillään. Se on koomista, koska kiroilua ei liitetä hillittyihin ja arvokkaasti käyttäytyviin aatelisrouviin. Hetkeä aiemmin aatelisrouva on myös tehnyt kuolemaa rauhallisissa merkeissä ja kertonut kuinka paljon rakastaa perheenjäseniään. Hänen perheensä ehtii jo luulla, että hän on kuollut ennen kuin kiroilu huitominen, repiminen ja paskahalvaus alkaa. Tarinassa, jossa pariskunnan luokse kylään tulee luonnonmukaisesti elävä pariskunta IT-

nörttimies saa lopussa raivokohtauksen, kun tilanne eskaloituu siten, että hänen vaimonsa menee puolipukeissa eräjorman kanssa makuuhuoneen puolelle. Siinä siis samalla tavalla kuin ensimmäisessä tarinassa haetaan siitä raivokohtauksesta huumoria. Niissä tarinoissa on muutenkin yhteistä se, että nainen viihtyy vähän liiankin hyvin toisen miehen seurassa. Luokkakokouksessa Macarenan oikeat sanat muun muassa vaihtuvat sanoihin ”paska, perse, pillu, paviaani”. Lopulta koko juhlaväki tanssii noiden sanojen tahtiin Macarenaa. Se on hauskaa, koska hetkeksi aikuiset ihmiset unohtavat vakavuuden ja taantuvat ala-astelaisten tasolle. I, Tonyassa Tonya haistattaa paskat tuomareille ja valmentajalleen. Se on hauskaa, koska se on varsin epätyypillistä taitoluistelijan käytöstä. Sorry To Bother Youssa mielenosoittajat huutavat ”Fuck Regalviewtä” ulkona päivästä toiseen. Toiston myötä siitä tulee hauskaa. Ja kohtaus, jossa koko toimisto repeää huutamaan ”Fuck Regalviewtä” on hauska, koska se on absurdi. On absurdia, että jossain työpaikalla kaikki ovat samaa mieltä ja haistattavat pitkät työnantajalleen. Borat 2 on ainoa elokuva, jossa ei kiroilulla haeta huumoria, vaikka muutoin räävitön elokuva onkin.

Luonto sen sijaan on hieman enemmän esillä kotimaisissa komedioissa. Armomurhaajassa luonto on hyvin keskeisessä osassa. Veijo menee aina metsään ampumaan tapettavia eläimiä ja siellä hän myös harrastaa eläimellistä seksiä sairaanhoitajan kanssa. Myös hänen autokorjaamonsa sijaitsee luonnon helmassa. Hän asuu ja työskentelee maaseudulla. Häiriötekijässä yhdessä tarinassa luonto on varsin keskeisessä osassa, kun pariskunnan luokse vieraaksi saapuu varsin omavarainen pariskunta. He saalistavat ruokansa itse ja tekevät pitkiä vaelluskävelyjä luonnossa. Luokkakokouksessa puolestaan vanhat luokkakaverit lähtevät maalle, entiselle asuinpaikkakunnalleen luokkakokoukseen. Luontoa nähdään myös Hollywood-komedioissa. I, Tonyassa näytetään Tonyaa pari kertaa treenaamassa luonnon keskellä ja kaikesta päätellen hän myös asuu luonnon läheisyydessä. Sorry to Bother Youssa hevosihmiset ovat suurin luontoon liittyvä asia. Boratissa luonnosta eniten muistuttava tekijä on alun apina, joka oli tarkoitus viedä lahjaksi varapresidentti Mike Pencelle. Siitä jäi kuitenkin pelkkä raato jäljelle, kun Tutar pisteli sen poskeensa matkalla USA:han.

Hypoteesini siitä, että komediaelokuvissa on muitakin elementtejä kuin komediallisia osoittautui oikeaksi. Armomurhaajassa on selkeitä trillerin aineksia. Varsinkin loppua kohti meno yltyy varsin rajuksi. Se on myös kertomus ihmisten välinpitämättömyydestä eläimiä, jopa omia lemmikkejään kohtaan. Häiriötekijä on puhtaampaa komediaa kuin Armomurhaaja, mutta siinäkin on myös muita aineksia. Yksi tarinoista kertoo hyvin tämän nyky maailman raadollisuudesta siinä suhteessa, että toisten heikoista hetkistä saatetaan hakea tykkäyksiä somessa. Kotimaisista tällaisista tosielämän tapauksista itselleni tulee ensimmäisenä mieleen Risumies (Nieminen 2018). Luokkakokouksessa ehkei päältä päin ole niin sellaista syvempää sanomaa havaittavissa, mutta sanoisin, että lopulta se syvempi sanoma tiivistyy ikäkriisiä potevaan Anttiin, joka ei uskalla elää täysillä, mutta kyseisellä luokkakokousreissulla ottaa muiden mukana kaiken ilon irti. Sanoisinkin siis, että elokuvan perussanoma on ota kaikki ilo irti elämästä huolimatta siitä, kuka olet, minkä ikäinen olet tai, missä elämäntilanteessa olet. I, Tonya perustuu tositapahtumiin, jotka ovat varsin traagisia, joten huumorin lisäksi draamalliset elementit ovat kyseisessä leffassa vahvasti läsnä. Sorry to Bother You -elokuvassa kuvataan eräänlainen dystopia, jossa ihmiset eivät välitä muiden ihmisten kärsimyksestä ja väkivalta on viihdettä. Borat 2 on poliittinen satiiri, joka naureskelee Trumpin hallinnolle. Jokaisesta elokuvasta (lukuunottamatta Borat 2:sta) löytyy myös toki romantiikkaa ja rakkautta eri ihmissuhdekiemuroiden muodossa, vaikka kyseessä eivät olekaan romanttiset komediat.

Hypoteesini siitä, että amerikkalaiset komediat ovat speaktaakkelimaisempia kuin kotimaiset komediat ei osoittautunut loppujen lopuksi mielestäni todeksi. Mikään elokuvista ei ollut suurilla määrillä räiskettä ja räjähdyksiä höystetty speaktaakkeli. Valitsemissani amerikkalaisissa elokuvissa oli moninkertaiset budjetit kotimaisiin elokuviin verrattuina, mutta se ei näkynyt suurena määränä erikoistehosteita.

4.2 Elokuvien mustalle huumorille tyypilliset piirteet

Kaikissa valitsemissani elokuvissa on runsaasti mustan huumorin komediaelokuille tyypillisiä piirteitä. Myös niissä elokuvissa, jotka eivät edusta kyseistä genreä.

Armomurhaajassa koko aihe on mustalle huumorille tyypillisesti synkkääkin synkempi eli kärsivien eläinten lopettaminen. Siinä on myös esimerkiksi runsaasti kiroilua sekä aggressiivista seksiä luonnon helmassa. Myös väkivalta on vahvasti läsnä elokuvassa. Eläinten kuoliaaksi kaasuttamisen sekä ampumisen lisäksi elokuvassa käytetään väkivaltaa kanssaihmissä kohtaan. Veijo muun muassa potkii yhtä miestä, joka näyttää kuvia kalastussaalistaan, koska Veijo pitää pyydystä ja päästä -kalastusta epäeettisenä. Myös eläinklinikalla eläintenhoitajana toimivaa naista hän kohtelee väkivalloin, koska tämä on ajanut mäyrän päältä autolla. Kaikista brutaalein kohtaaminen on se, kun Veijo polttaa miehen elävältä siitä syystä, että kyseinen mies tappoi oman koiransa samalla tavalla. Samalla paljastui, että Veijo oli itse aikoinaan polttanut nautoja elävältä, koska ei ollut rohjennut ampumalla lopettaa isänsä kaltoin kohtelemia eläimiä. Nämä kohtaukset eivät välttämättä silti tuo huumoria vaan lähinnä draamaa ja jännitystä elokuvaan. Silti ne sopivat hyvin mustan huumorin komediaan, koska rajutkin aiheet käyvät hyvin siihen toisin kuin esimerkiksi vaikkapa romanttisiin komedioihin.

Häiriötekijässä esimerkiksi kuolinkohtauksesta tehdään iso vitsi sillä, että kuoleva aatelisrouva saa kirjaimellisesti paskahalvauksen tehdessään kuolemaa. Tuo kohtaaminen tuo hyvin esiin mustan huumorin absurdin luonteen. Aatelisiin liitetään ylväitä mielikuvia, jotka kyseisessä kohtauksessa heitetään romukoppaan. Aatelisrouva kohtauksessa siis ulostaa ympäriinsä ja huutaa kiro sanoja raivoissaan ympärillä sureville perheenjäsenilleen. Toisessa kohtauksessa turisteille paikkoja esitelevän naisen paniikkikohtaaminen videoidaan ja laitetaan nettiin koko maailman nähtäville. Elokuvassa nähdään myös tarina, jossa miehen penis leikataan irti ja paistetaan syötäväksi.

Vaikka Luokkakokous ei olekaan lajityypiltään mustan huumorin komedia, siinä on myös mustalle huumorille tyypillisiä aineksia. Elokuvassa esimerkiksi sammunut mies otetaan mukaan seksisessioihin ja isä suutelee tietämättään oman tyttärensä kanssa.

I, Tonya on traaginen tositarina Tonya Hardingin elämästä ja taitoluistelu-urasta. Siinä haetaan huumoria esimerkiksi ristiriidoilla. Tonya on kaiken kaikkiaan

epätyypillinen taitoluistelija. Hän tykkää rock-musiikista, kiroilee ja rassaa autoja. Tonyan äiti on myös varsin epätyypillinen äiti. Hän on kylmä ja tunteeton lastaan Tonyaa kohtaan. Hän ei iloitse Tonyan menestyksestä, naimisiinmenosta eikä osoita rakkautta Tonyaa kohtaan. Ainoa kohtaus, jossa hän osoittaa äidillistä rakkautta Tonyaa kohtaan on kohtaus, jossa hän menee nauhurin kanssa sisälle Tonyan asuntoon saadakseen selville, oliko Tonya osallisena Nancy Kerriganin pahoinpitelyssä. Hän haluaa siis kuulla Tonyalta, että hän on ollut osallisena kyseisessä asiassa, jotta hän voisi sitten myydä sen tiedon medialle. Loppuhaastattelussa Tonyan äiti sanoo, että ei ole nähnyt Tonyaa aikoihin, mutta häntä ei asia voisi vähempää kiinnostaa. Lopussa Tonyasta puolestaan tulee naisnyrkkeilijä, koska väkivaltaan hän on tottunut.

Sorry To Bother You on mustalle huumorille tyypillisesti varsin absurdi elokuva. Siinä esimerkiksi elokuvan päähenkilö Cassius Green, joka toimii puhelinmyyjänä alkaa puhumaan valkoisella äänellä soittaessaan asiakkaille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toinen näyttelijä dubbaa Cassiuksen puheet hänen käyttäessään valkoista ääntä. Elokuvassa myös on Equisapiensien eli hevosihmisiä. He ovat ikään kuin 2.0 ihmisiä, jotka jaksavat tehdä töitä koneen lailla. Elokuvan lopussa myös leffan päähenkilö Cassius muuttuu hevosihmiseksi. Leffa muutenkin sijoittuu mustalle huumorille osuvasti dystopiaan, jossa ihmisten kärsimys on viihdettä eikä suurin osa ihmisistä välitä muiden kärsimyksestä tai väärinkohtelusta.

Borat 2 ei ole lajityypiltään mustan huumorin komedia, mutta silti siinä on kyseiselle lajityypille ominaisia piirteitä. Siinä vitsaillaan myös varsin synkillä aiheilla. Esimerkiksi yhdessä kohtauksessa Borat sanoo menevänsä synagogaan odottamaan seuraavaa terrori-iskua. Toisessa kohtauksessa Borat ja hänen tyttärensä Tutar antavat abortteja vastustavan kristillisen miehen ymmärtää, että Borat ja Tutar olisivat harrastaneet seksiä ja Tutar olisi nyt raskaana. Oikeasti Tutar vaan söi leivoksen päällä olevan vauvan ja Borat syötti sen hänelle. Yhdessä kohtauksessa Borat sanoo 15-vuotiaan Tutarin olevan liian vanha Donald Trumpin hyvälle ystävälle, poliitikolle nimeltä Rudy Giuliani. Koko elokuvan ajan Boratia myös uhkaa kuolemantuomio, mikäli hän epäonnistuu tehtävässään saada Kazakstanin presidentin lahja Donald Trumpille perille.

4.3 Musta huumori vs. muut erot

Otin opinnäytetyöhöni neljä mustan huumorin komediaelokuvaa ja kaksi ei mustan huumorin komediaelokuvaa, jotta pystyn vertailemaan, millaisia eroja löydän lajityyppien väliltä. Yleisesti ottaen mustan huumorin komediat olivat synkempiä ja draamallisempia kuin valitsemani ei-mustan huumorin komediaelokuvat eli Luokkakokous ja Borat 2. Luokkakokous ja Borat 2 olivat paljon kevyempiä elokuvia kuin mustan huumorin komediat. Esimerkiksi Armomurhaaja ja I, Tonya ja Sorry To Bother You olivat tarinoiltaan komediallisista aineksista huolimatta myös varsin draamallisia elokuvia. Draamallisilla elementeillä tarkoitan sitä, että niissä oli paljon muita aineksia kuin pelkästään komedioille tyypillistä vitsailua. Niissä oli paljon arkipäiväisiä asioita. Esimerkiksi Armomurhaajassa keskeisessä osassa on Veijo ja hänen sivutyönsä eläintenlopettajana. Siinä näkyy paljon myös autokorjaamon työtä, koska elokuvan hahmoista Vatanen ja Petri työskentelevät siellä. Veijo käy sairaalassa moikkaamassa isäänsä, jossa myös tapaa sairaanhoitajan, johon rakastuu. Häiriötekijässä on myös rusaasti arkisia elementtejä. Pariskunta käy asunonäytössä, opas tekee työtänsä, pariskunnan luokse tulee vieraita istumaan iltaa. I, Tonyassa seurataan Tonya Hardingin eli taitoluistelijan elämää, johon kuuluu paljon harjoituksia ja kilpailuja. Sorry to Bother You sijoittuu puhelinmyyjien maailmaan.

Luokkakokous ja Borat 2 -elokuvista tällaiset selkeät draamaelementit puuttuivat ja ne olivatkin eri tavalla puhtaita komediaelokuvia. Ne olivat ikään kuin juhlaa koko elokuva täynnä verrattuna mustan komedian elokuvaan. Borat on yksi iso kazakstanilaisen tyttären ja isän yhteinen seikkailu USA:ssa. Luokkakokous puolestaan on kaveriporukan keskeinen seikkailu lapsuuden kotimaisemiin juhlimaan. Niissä ei ole arkipäiväisiä asioita läsnä samalla tavalla kuin mustan huumorin komedioissa. Sanoisinkin, että valitsemani mustan huumorin komediat kuvaavat enemmän elämään väistämättä kuuluvia asioita, kuten työtä, arkipäivää ja kuolemaa kuin nämä kaksi valitsemaani ei-mustan huumorin komediaa.

4.4 Elokuvien yhteneväisyydet

Kaikkia valitsemiani yhdistää se, että niissä on koomisia hahmoja. Armomurhaajan koomisin hahmo on Petri Kettu, joka kiroiluineen, huutoineen ja uhitteluneen käyttäytyy kuin uhmaikäinen lapsi, vaikka on ihan aikuinen mies. Häiriötekijä koostuu kymmenestä erillisestä tarinasta ja siinä on paljon koomisia hahmoja ja tilanteita. Esimerkeiksi nostan aiemmin mainitsemani aatelisrouvan, joka tekee varsin sotkuisen ja kiroilunsekaisen kuoleman. Myös luonnonmukainen pariskunta sekä lentokenttäseurue, joilla ei oikeasti olekaan lippuja lennolle tuovat paljon komiikkaa elokuvaan. Luokkakokouksessa eniten komiikkaa päähahmoista aiheuttaa Aku Hirviniemen näyttelemä Niklas, joka ei alun perin haluaisi lähteä koko reissuun, mutta itse reissussa hänelle sitten sattuu ja tapahtuu vaikka ja mitä. I, Tonyassa komiikkaa elokuvaan tuo etenkin Tonyan miehen hyvä ystävä Shawn Eckhardt. Hän väittää olevansa agentti, vaikka oikeasti on aikuinen mies, joka edelleen asuu vanhempiensa luona ja syödä mättää äitinsä tekemää ruokaa. Sorry to Bother Youn koomisin hahmo on uusi pomo, Diane-niminen nainen, joka koittaa tsemppata työntekijöitä pirteällä tsemppipuheellaan ja flirttailee Cassiukselle. Boratissa Borat ja hänen tyttärensä Tutar ovat molemmat koomisia hahmoja, jotka saavat aikaan hauskoja ja vaivaannuttavia tilanteita, minne ikinä menevätkään.

Melkein kaikissa valitsemissani elokuvissa musiikki näyttelee jotain roolia. Armomurhaajassa musiikki tuo komediaa elokuvaan sillä tavoin, että Veijo soittaa mankasta tunteellista rakkauslaulua kaasuttaessaan eläimiä kuoliaaksi. Samaa biisiä soittaa myös sairaanhoitaja sairaalassa, kun Veijon isä menehtyy. Kyseinen ilmeisen vanha kappale on siis elokuvassa melko keskeisessä roolissa. Koomisen aspektin tähän tekee se, että rakkauslaulut ja kuolema eivät sovi kovin hyvin yhteen. Armomurhaajassa joukko jengimiehiä myös kokoontuu yhteen laulamaan karaokena Juice Leskisen laulun Musta aurinko nousee. Laulu on koskettava ja se tuo elokuvaan herkän hetken, koska miehet ovat juuri äsken tappaneet Veijolle rakkaan Piki-koiran. Häiriötekijässä musiikki ei liiaksi ole isona osana tarinoita. Luokkakokouksessa yksi päähenkilöistä eli Jaajo Linnonmaan näyttelemä Tuomas on muusikko. Silti häntä ei elokuvassa kuulla laulamassa. Elokuvan hauska musiikkihetki onkin lopun yhteinen ”Macarena” uusilla sanoilla,

jota käsittelin aiemmin tässä opinnäytetyössä. I, Tonyassa aluksi Tonya valitsee itselleen luisteluiden taustalle rock-biisejä, jotka ovat epätyypillisiä valintoja taitoluistelijalle. Ne tuovat esille hyvin Tonyan persoonaa ja tutustuttavat heti alkuun katsojan hänen luonteeseensa ja mieltymyksiin. Sorry To Bother Youssa on kohtaus, jossa Cassius hänen vastusteluistaan huolimatta pakotetaan räppäämään. Cassiuksen alun epävarmuus tuntuu katsojassa saakka. Mieleen muistuu tilanteita, jossa itse on joutunut yleisön eteen tekemään jotain, mitä ei osaa tehdä. Sen jälkeen, kun Cassius alkaa toistella lausetta ”nigga shit”, yleisö innostuu mylvimään kyseistä fraasia mukana. Koko kohtaus on absurdi. Borat 2 -elokuvassa Borat ja Tutar menevät tanssiaisiin, jossa he esittävät tabuja rikkovan isä ja tytär -tanssin. Siinä Tutar heiluttelee kainalokarvojaan ja nostaa mekkoaan niin, että muut näkevät hänen menkkaveren peitossa olevat alushousunsa. Hauskuus syntyy varsinkin siitä, että tilanne on aito. Ne ovat oikeat tanssiaiset, jossa oikeat isät ja tyttäret tanssivat. Reaktiot kyseiseen tanssiin ovat siis aitoja. Ja reaktiothan ovat järkyttyneitä katseita ja päänkääntöjä pois päin. Kohtaus on huvittava muun muassa siksi, koska se ravisuttaa normeja ja ihmisten reaktiot ovat aitoja ja huvittavia sekä itse tanssi tietysti on aivan hulvaton. Kontrastia lisää se, että ennen Boratin ja Tutarin tanssia näytetään toisen tyttären ja isän tanssi, joka on perinteinen paritanssi. Kohtauksen voi nähdä myös eräänlaisena kannanottona kuukautisten ja naisten kainalokarvojen normalisoimiseksi. Tilanteessa ei olisi mitään erikoista ellei yhteiskunnassa kyseiset asiat olisi tabuja.

Suurimmassa osassa elokuvista alastomuus ja seksiin liittyvät asiat / häröt jutut ovat jollain lailla läsnä. Kuten on tullut ilmi Armomurhaajassa eläimet ovat kaiken kaikkiaan keskeisessä roolissa. Luonnon helmassa suoritettava eläimellinen seksisessio muistuttaa siitä, että ihminenkin on eläin. Kohtaus on hulvaton, koska se näyttää ihmisestä eläimellisen puolen. Häiriötekijässä eräjorma menee makkarin puolelle levittämään pariskunnan naisen haaroja. Naisella ei ole housut jalassa ja mieskin on puolipukeissa. Kohtauksesta hauskan tekee se, että eräjorman vaimon mielestä tilanteessa ei ole mitään outoa kun taas pariskunnan mies saa hermoromahduksen tilanteen johdosta. Absurdi tilanne ja päinvastaiset reaktiot tilanteeseen luovat huumoria. Luokkakokouksessa on monia alastomuuteen liittyviä kohtauksia. Esimerkiksi suihkukohtauksessa Antti ja

Niklas ihmettelevät Tuomaksen karvatonta alapäätä. He päätyvät myös ajamaan karvattomaksi alapäänsä. Niklas kuitenkin ajaa väärään suuntaan ja hänen alapäähänsä alkaa sattumaan. Sen jälkeen saunassa Niklaksen kivekset jäävät saunan lauteiden väliin. Antti ja Tuomas lupaavat hakea apua, mutta jäävät omille teilleen. Sillä välin Niklas joutuu selviämään saunassa muun muassa Sauna-Timon löylyistä. I, Tonyassa ei juuri alastomuutta nähdä. Sorry To Bother Youssa Equisapiensit ovat hevosen ja ihmisten yhdistelmiä, joiden alapää on paljaana. Boratissa tanssikohtuksen lisäksi, jossa mekkoa nostellaan ylöspain, lopussa on kohta, jossa Borat on muutoin alasti, mutta käyttää alapäätänsä suojana koronaviruksen suojamaskia.

Armomurhaajassa, Sorry To Bother Youssa sekä Boratissa eläimet ovat osana elokuvaa. Armomurhaajassa keskeisin eläinrooli on koiralla, jonka aluksi omistaa Petri. Veijo kuitenkin ottaa koiran omiin hoiviinsa, kun Petri tuo koiran hänelle lopetettavaksi. Koirasta tulee Veijolle hyvin tärkeä ja hän nimeää koiran Pikiksi. Piki tuo Veijon hahmoon sympaattisuutta. Se kertoo, että Veijo välittää eläimistä eikä lopeta eläimiä, jotka tuodaan ilman mitään syytä hänelle lopetettavaksi. Koira myös tuo traagisuutta elokuvaan, kun lopussa Petri ja muut jengimiehet polttavat sen elävältä. Se johtaa siihen, että Veijo suivaantuu ja polttaa Petrin elävältä sekä koittaa polttaa itsensä myös elävältä, mutta joutuu sairaalaan. Sorry To Bother Youssa keskeisessä roolissa ovat uusi ihmisen muoto Equisapiens. Hevosihmisiä käytetään uutena orjatyövoimana yrityksessä nimeltä Worryfree. Hevosihmiset tuovat absurdiuden myötä koomisuutta elokuvaan. Toisaalta ne tuovat myös traagisuutta, kun leffan lopuksi päähenkilö Cassius Green muuttuu hevosihmiseksi. Traagisuutta ne tuovat myös siinä mielessä elokuvaan, että ihmisiä niiden tahtomatta muutetaan elokuvassa hevosihmisiksi ja hevosihmiset joutuvat orjatyövoimaksi Worryfreelle. Boratissa huumoria elokuvaan tuo elokuvan alkupuolella apina, joka on tarkoitus viedä lahjaksi Mike Pencelle, mutta jonka Tutar syö.

Väkivaltaa tai sen uhkaa löytyy kaikista elokuvista. Armomurhaajassa on paljon väkivaltaa. Väkivalta tuo elokuvaan traagisuutta. Eläimiä tapetaan ja lopulta myös ihminen. Häiriötekijässä lentokenttäkohtauksessa ystäväseurue suivaantuu lentokentän työntekijöille, kun he eivät löydä seurueen lippuja lennolle. Lopulta

käy selville, ettei lippuja olekaan olemassa. Kohtaus on koominen. Katsoja arvaa heti, että lippuja ei ole olemassakaan, mutta Velillä kestää kiusallisen pitkään paljastaa, ettei hän olekaan ostanut lippuja. Tilanne ehtii eskaloitua ja pahasti. Vihastuneet matkalaiset huutavat, kiroilevat sekä käyvät käsiksi lentokentän työntekijöihin. Luokkakokouksessa portsari käyttää lamautinta mieheen, joka vei Antin vaimon. Kohtaus on humoristinen. I, Tonyassa on runsaasti väkivaltaa. Yhdessä kohtauksessa esimerkiksi Tonyan äiti heittää ruokailuveitsen niin, että se jää töröttämään Tonyan käsivarteen. Tonyan mies Jeff myös käyttää väkivaltaa Tonyaa kohtaan. Yhdessä kohtauksessa hän esimerkiksi ampuu Tonyaa perseeseen. Väkivalta tuo traagisuutta Tonyan tarinaan. Ihmiset joiden pitäisi kohdella häntä hyvin ovat hänelle väkivaltaisia. Sorry To Bother Youssa tv:n suosituimmassa ohjelmassa mäiskitään ihmisiä. Cassius myös saa kokistölkistä päähän. Videosta tulee hitti ja lapset pukeutuvat Halloweeninä Cassiukseksi, jolla on kokistölkki otsassa. Boratissa on väkivallan uhkaa. Boratille sanotaan, että hän joutuu tapettavaksi ellei onnistu tehtävässään toimittaa lahjaa Mike Pencelle.

5 Loppuyhteenveto

Opinnäytetyötä työstäessäni olen oppinut lisää komediasta ja varsinkin mustan huumorin komedioista. En tiennyt, että musta huumori on niinkin tuore, reilusti alle sata vuotta vanha käsite enkä myöskään tiennyt, kuka kyseisen käsitteen takana oli. Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöni historiaisuus oli minulle suurimmaksi osaksi uutta informaatiota. En myöskään ollut tajunnut, kuinka monta eri komedian genreä onkaan olemassa ennen kuin tein opinnäytetyöni.

Oli myös ilo huomata, että alussa asettamiini hypoteeseihin tuli yllätyksiä. Eritoten yllätti se, että kotimaisissa komedioissa ei kiroiltukaan enemmän kuin amerikkalaisissa komedioissa. Oli myös kiinnostava huomata, että budjettieroista huolimatta opinnäytetyöhöni valitsemat amerikkalaiset komediat eivät olleetkaan sen spektaakkelimaisempia kuin kotimaiset komediat. Ennen kaikkea opin, että mustan huumorin komediat ovat draamallisempia verrattuna ei-mustan huumorin komedioihin. Mustan huumorin avulla voidaan käsitellä synkkiäkin aiheita siitä huolimatta, että ne ovat komediaelokuvia. Samaa mahdollisuutta ei välttämättä

muiden genrejen komedioissa yhtäläillä ole. Opin siis sen, että jos joku päivä haluan tehdä leffan, jossa on hauskuuksia sekä paljon draamallisia/trillerimäisiä aspekteja niin mustan huumorin komediaelokuva on lajityyppinä siihen oiva valinta.

Olen oppinut, että mustan huumorin komediaelokuvat ovat hyvin elämänmakuisia. Niissä on elämän kaikki puolet läsnä. Arki, juhla, ilot ja surut. Opin myös, että myös komedioissa, jotka eivät viralliselta genreltään ole mustan huumorin elokuvia, voi olla yksittäisiä mustan huumorin kategoriaan meneviä vitsejä.

Opin senkin, että ulkomaisissa elokuvissa kääntäjä ei välttämättä käänne kaikkea, jolloin voi syntyä väärä vaikutelma. Näin oli esimerkiksi kiro sanojen suhteen. Opin myös, että, vaikka lajityyppi olisi sama niin elokuvat voi olla keskenään todella erilaisia. Armomurhaaja oli komedian, draaman ja trillerin yhdistelmä. Häiriötekijä oli komediaepisodielokuva. Luokkakokous oli räävitön komedia. I, Tonya oli elämäkertaelokuva. Sorry To Bother You oli eräänlaiseen dystopiaan sijoittuva komediaelokuva. Borat 2 oli räävitön komediaelokuva.

Valitsemistani elokuvista draamallisimmat olivat ehdottomasti Armomurhaaja ja I, Tonya. Varsinkin I, Tonyasta olisi voinut varmasti tehdä kokonaan draamaelokuvan, koska olihan kyseessä varsin traaginen tositarina. Oli kuitenkin ilo huomata, miten tarinan traagisuudesta huolimatta siihen oli saatu huumoria mukaan esimerkiksi haastattelupätkien ja korostamalla henkilö hahmojen koomisia puolia. I, Tonya oli myös ainoa elokuva, jossa rikottiin neljäs seinä. Siinä oli kohtauksia, jossa henkilö hahmot tiedostivat kameran läsnäolon ja puhuivat suoraan sille. Viihteellisimmät puolestaan olivat Luokkakokous ja Borat 2, jotka eivät edustaneet mustaa huumoria parista kyseisen kategorian alle luokiteltavasta vitsistä huolimatta.

Tutkimukseni yksi tärkeä tulos oli se, että komediaelokuvien sisällä voi olla hyvinkin paljon myös kantaaottavuutta. Valitsemistani elokuvissa osansa saivat esimerkiksi eläinten kaltoinkohtelu (Armomurhaaja), somehittien haku muiden ihmisten kustannuksella (Häiriötekijä), ihmisten eriarvoinen kohtelu sen

perusteella, millainen ihmisen tausta ja persoonallisuus on (I, Tonya), rasismi ja väkivaltaviihteen ihannoiti (Sorry To Bother You) sekä naiseuteen liittyvät tabut (Borat 2).

Toivon, että opinnäytetyöni auttaa hahmottamaan, millaisista osasista tämän päivän mustan huumorin elokuvat koostuvat ja, mitä elementtejä niistä löytyy. Toivon, että opinnäytetyötäni lukiessa hahmottuu myös se, millä tavoin mustan huumorin komediat erottuvat komedioista, jotka eivät edusta mustaa huumoria. Olisi mainiota, jos opinnäytetyöni innostaisi jotain toista opiskelijaa tutkimaan lisää mustaa huumoria muodossa tai toisessa. Ehkäpä joku innostuu itse tekemään mustaa huumoria esimerkiksi elokuvan, stand upin taikka sarjakuvataiteen muodossa. Kaiken kaikkiaan toivon, että opinnäytetyöni lukijat viihtyvät kirjoitukseni parissa. Toivottavasti opinnäytetyötäni tykkäävät lukea monen sortin komedian ystävät.

Lähteet

Auff, Eduard, Hergovich, Andreas, Willinger, Ulrike 2016. Cognitive and emotional demands of black humour processing: the role of intelligence, aggressiveness and mood https://link.springer.com/article/10.1007/s10339-016-0789-y?error=cookies_not_supported&error=cookies_not_supported&error=cookies_not_supported&code=bbdd8bf0-abd0-4f1f-bdba-699147f9b562&code=e8a6e6ad-2ccf-4798-a344-d282bf4ad804 (luettu 25.3.2021)

Britannica. Black humour <https://www.britannica.com/topic/black-humor> (luettu 27.1.2020)

Englishclub. History of Comedy Movies <https://www.englishclub.com/vocabulary/movies-comedy.htm> (luettu 24.2.2021)

Filmratings. Classification and rating rules. https://www.filmratings.com/Content/Downloads/rating_rules.pdf (luettu 7.4.2021)

Guerrasio, Jason 2020. The 27 best road trip movies to watch so you forget you're stuck at home. Insider. <https://www.insider.com/best-road-trip-movies-of-all-time-2020-5> (luettu 16.3.2021)

Hill-Paul, Lucas, 17.3.2020. Ultimate Netflix guide: Dark Comedy specials. Filmdaily. <https://filmdaily.co/obsessions/ultimate-guide-netflix-dark-comedy-specials/> (luettu 15.3.2021)

Hoffman, Michael, 4.3.2014. The Comedy Genre: Film's First Cinematic Movement. Cinemablography. <http://www.cinemablography.org/blog/the-comedy-genre-films-first-cinematic-movement> (luettu 16.3.2021)

Koittoteatteri. Shakespeare kirjallisuudessa ja teatterissa <http://koittoteatteri.fi/shakespeare-kirjallisuudessa-ja-teatterissa/> (luettu 26.3.2021)

Koulukino. Hairspray – Komedian keinoja <http://www.koulukino.fi/hairspray/komedian-keinoja> (luettu 26.2.2021)

Koulukino. Pekka ja Pätkä lumimiehen jäljillä – Komediala <http://www.koulukino.fi/pekka-ja-patka-lumimiehen-jaljilla/komedia> (luettu 25.2.2021)

Lantela, Meri 2019. Sairaista sarjakuvistaan tunnettu Huggleikur Dagsson uskaltaa vitsailla Suomessa vielä rajummin kuin Islannissa: "Teillä on korkea sietokyky". Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-10751741> (luettu 28.1.2021)

Mundy, John, White, Glyn 2012. Laughing matters: understanding film, television and radio comedy. Manchester: Manchester University Press

Mäkitalo, Marianne, 15.11.2018. Mustan huumorin viljelijä. Ts.fi.
<https://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/4152208/Mustan+huumorin+viljelijä> (luettu 3.3.2021)

Nieminen, Joni, 17.8.2018. Jormasta tuli Risumies ja nettijulkkis tahtomattaan – mitä traagisessa jutussa tapahtui? Yle. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/08/17/jormasta-tuli-risumies-ja-nettijulkkis-tahtomattaan-mita-traagisessa-jutussa> (luettu 3.3.2021)

Peltonen, Jari Tapani 2015. Luokkakokous. V2.fi.
<https://www.v2.fi/arvostelut/viihde/1710/Luokkakokous/> (luettu 15.2.2021)

Rantanen, Kimmo 2019. Pystynen Harri. Kansallisbiografia.
<https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/10118> (luettu 25.3.2021)

Rickman, Gregg 2001. The film comedy reader. New York: Limelight Editions

Salminen, Arttu, 2012. Musta huumori tilannekomediassa. Metropolia ammattikorkeakoulu.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/45587/arttusalmiinen.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (luettu 12.3.2021)

Scarymovie Fandom. https://scarymovie.fandom.com/wiki/Scary_Movie (luettu 12.3.2021)

Sherlock, Ben 2020. 15 Best Animated Movies For Adults. Screenrant.
<https://screenrant.com/best-adult-animated-movies/> (luettu 25.2.2021)

Von Bagh, Peter, 1975. Elokuvan historia. Keuruu: Otava

Wikipedia 2019 `Kingi` (1.tuotantokausi)`
[https://fi.wikipedia.org/wiki/Kingi_\(1._tuotantokausi\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Kingi_(1._tuotantokausi)) (luettu 26.3.2021)

Wikipedia 2020a `Juna saapuu asemalle`
https://fi.wikipedia.org/wiki/Juna_saapuu_asealle (luettu 24.3.2021)

Wikipedia 2020b `L`Arroseur arrose,`
https://fi.wikipedia.org/wiki/L%E2%80%99Arroseur_arros%C3%A9 (luettu 24.3.2021)

Wikipedia 2020c `Tohtori Outolempi eli: kuinka lakkasin olemasta huolissani ja opin rakastamaan` pommia`
https://fi.wikipedia.org/wiki/Tohtori_Outolempi_eli:_kuinka_lakkasin_olemasta_huolissani_ja_opin_rakastamaan_pommia (luettu 26.3.2021)

Wikipedia, 2020d `Brazil – tämän hetken tuolla puolen`
https://fi.wikipedia.org/wiki/Brazil_%E2%80%93_t%C3%A4m%C3%A4n_hetken_tuolla_puolen (luettu 26.3.2021)

Wikipedia 2020e `Monthy Python` https://fi.wikipedia.org/wiki/Monty_Python (luettu 26.3.2021)

Wikipedia 2020f `Birdman (elokuva)` [https://fi.wikipedia.org/wiki/Birdman_\(elokuva\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Birdman_(elokuva)) (luettu 26.3.2021)

Wikipedia 2020g `Being John Malkovich` https://fi.wikipedia.org/wiki/Being_John_Malkovich (luettu 26.3.2021)

Wikipedia 2021a `Matka kuuhun` [https://fi.wikipedia.org/wiki/Matka_kuuhun_\(vuoden_1902_elokuva\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Matka_kuuhun_(vuoden_1902_elokuva)) (luettu 22.2.2021)

Wikipedia 2021b `Woody Allen filmography` https://en.wikipedia.org/wiki/Woody_Allen_filmography (luettu 24.2.2021)

Wikipedia 2021c `Putous` <https://fi.wikipedia.org/wiki/Putous> (luettu 26.2.2021)

Wikipedia 2021d `Armomurhaaja` <https://fi.wikipedia.org/wiki/Armomurhaaja> (luettu 28.2.2021)

Wikipedia 2021e `Häiriötekijä` <https://fi.wikipedia.org/wiki/H%C3%A4iri%C3%B6tekij%C3%A4> (luettu 28.2.2021)

Wikipedia 2021f I, Tonya` https://fi.wikipedia.org/wiki/I,_Tonya (luettu 28.2.2021)

Wikipedia 2021g `Luokkakokous (vuoden 2015 elokuva)` [https://fi.wikipedia.org/wiki/Luokkakokous_\(vuoden_2015_elokuva\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Luokkakokous_(vuoden_2015_elokuva)) (luettu 28.2.2021)

Wikipedia2021h `Borat Subsequent Moviefilm` https://en.wikipedia.org/wiki/Borat_Subsequent_Moviefilm (luettu 28.2.2021)

Wikipedia, Musta huumori, (luettu 28.1.2021). Haettu osoitteesta:
https://fi.wikipedia.org/wiki/Musta_huumori

Elokuvat

Armomurhaaja, (Armomurhaaja). 2017. Käsikirjoitus Teemu Nikki. Ohjaus Teemu Nikki. Suomi: It's Alive Films / Teemu Nikki / Jani Pösö. 84min.

Borat Subsequent Moviefilm, (Borat Subsequent Moviefilm). 2020. Käsikirjoitus Sacha Baron Cohen, Anthony Hines, Nina Pedrad & Dan Swimer. Ohjaus Jason Woliner.

Yhdysvallat: Four by Two Films / Oak Springs Production / Sacha Baron Cohen / Anthony Hines / Monica Levinson. 96min.

Häiriötekijä, (Häiriötekijä). 2015. Käsikirjoitus Samu Heikkilä, Aleks Salmenperä & Jani Volanen Perustuu Q-teatterin näytelmään Häiriötekijä. Ohjaus Aleks Salmenperä. Suomi: Mjolk Movies / Yrjö Nieminen / Mikko Tenhunen. 85min.

I Tonya, (I, Tonya). 2017. Käsikirjoitus Steven Rogers. Ohjaus Craig Gillespie. Yhdysvallat: Luckychap Entertainment / Clubhouse Pictures / AI Film / Tom Ackerley / Margot Robbie / Steven Rogers / Bryan Unkeless. 121min.

Luokkakokous, (Luokkakokous). 2015. Käsikirjoitus Lars Mering, Claudia Boderke & Taneli Mustonen Perustuu tanskalaiseen Klassefesten-elokuvaan (2011).

Sorry to Bother You, (Sorry to Bother You). 2018. Käsikirjoitus Boots Riley. Yhdysvallat: Significant Productions / MNM Creative / MACRO / Cinereach / The Space Program / Annapurna Pictures / Nina Yang Bongiovi / Kelly Williams / Jonathan Duffy / Charles D. King / George Rush / Forest Whitaker. 112min.